

У НОВОМ САДУ У ЧЕТВРТАК 2. МАРТА. 1895.

ГОД. XX.

БРОЈ 16.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извлази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свакда с дану сваке представе; иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ТУЖНИ ДАНИ!..

СПОМЕНИК НА ГРОБУ

МИЛОРАДА ПОПОВИЋА-ПАПЧАНИНА.

Зашто су нам тако тужни дани,
зашто око дробне сузе лије?
Где је анђело што Србина чува,
ил га није, ил се од нас крије?

Ил смо грешни са неслоге тешке,
на нам срећа вечним саном снива?
Ил је усуд Србина дарив'о —
да сузама гробове прелива.

Војислава Србин оплакива,
јер га песмом више он не снажи
Нит му чује умиљате речи,
разговором да му јаде блажи!

Чика Љуба, омиљено име,
престао је на земљи да живи;
Само дела остале му сјајна,
којима се сваки Србин диви!.

Песном, делом, славио си Творца,
што судбином нашом господари —
Крај Твог гроба ми му се молимо:
нек ти места код себе подари!

Крај Твог гроба, код спомена тужног,
Србадија стоји уплакана,
И молитву вишњем Творцу шаље:
не дај Српству таких тужних дана!..

У Ср. Карловцима, 18. фебруара 1895.

Мало дана а много гробова.

Српска вила увек уплакана,
српско срце препуно је јада;
А да суза жалоснија буде
и Ти оде у гроб изненада!

Скрштене су Твоје вредне руке,
Твоју душу анђели однесе;
Божијој се ми клањамо вољи,
само, само, то прерано беше!

По књижевном ходио си врту
и сејао понајлешице цвеће;
Од тог цвећа оплетен је венац,
који никад увенути неће!

Докле Србин песмом душу снажи;
док му песма још загрева груди;
Докле траје Талије и Музе —
дела Твоја спомињаће људи!

Сергије Поповић,
јеромонах.

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Млетачки трговац“) позоришна игра у 5 чинова, од В. Шекспира, превео Јован Петровић, за српску позорницу удесно А. Хаџић.

Шекспирово име још увек утиче на обра зовану публику магијском силом. Добар је знак, што је и наша публика одала у суботу дне 25. фебруара поштовање Шекспировом ђенију, кад је даван његов знаменити комад: „Млетачки трговац.“

Шекспирови комади, осим неких епизодних ствари, које се не могу разумети без хисториј ског коментара, разумљиви су свима вековима и свима генерацијама, јер се у њима огледају врлине, погрешке, страсти и заблуде, опћенито човечанске, што човека ресе и нагрђују једнако у сва времена и на свим странама, где живи човек, што је ма на који начин и ма у којем степењу дошао у дотицај са културом.

Свако Шекспирово драмско дело решава у главном: један психолошки проблем, али у епизодама, које су код њега редовно помагала у решавању главнога психолошкога проблема, што му је био на уму, кад се је дао на писање по јединог свога дела; он открива у недостижним сликама и призорима и такова скровишта људске душе, до којих може само ђеније својом песничком иетуцијом дојрети. Када човек узме на ум све, што нам је од њега сачувано, онда није ни чудо, да нам се и нехочиће намеће питање: та је ли то могуће, да је то све један човек могао знати, разумети и написати: толике детаље новести, психологије и свију струка људскога знања и умења. По готово људи тешко верују, да је то све могао написати глумац, без академске на образбе. И тако постадоше разне хипотезе о аутору Шекспирских драма, од којих се најдуже одржала она, да је славни Лорд-канцелар: Францис Бекон био прави аутор чувених драма, што долазе под именом Шекспировом, те толико столећа већ задивљују свет. Тек недавно устаде против Шекспира као писца ђенијалних Шекспирских драма: Едвин Борман, доказујући поново, што је до сада увек сјајно опровергнуто, да те драме није писао Шекспир, већ његов савременик Францис Бекон. Своју чудну предпоставку он образлаже тако.

да би енглеска краљица Јелисавета замерила била свому канцелару, да се бави писањем драма за позориште, па да се он за то сакрио за име глумца Шекспира Тај Немац Борман вели, да упада у очи савез између научних дела Беконових и Шекспирових пеомотвора. Ти пеомотвори да пису друго, него: драматизована значност и да их треба параболично схваћати. Тако да је „Хамлет“ персонификација: медицине са споредним наукама, а у „Краљу Лиру“ да се параболизира наука канцеларова о државним пословима. Али бранитељи Шекспирови побише управо доказима из животописа Беконова све на воде антишекспироваца и доведоше „ad absurdum“ све, што се против Шекспирбвог ауторства на ваћа. Данас је та контроверза решена у прилог Шекспиру, по свој прилици: за увек.

Тако нема разлога, да и ми тумачимо „Млетачкога трговца“ параболички, већ треба да га узмемо као комад, где авонски лабуд описује својим недостижним начином силу пријатељске верности у племенитом Антонију (г. Лукић) и Басанију (г. Спасић), а у Шајлоку: огавност кругог кајашарскога срца, кад га мамон претвори у звер у људском облику, и када ту звер покрећу мотиви освете на оне, што, место да признају приоритет, или барем равноправност једном народу, сматрају га: презреном паријом. Одвратна слика Шајлокова (г. Ружић) је прототип верске и племенске нетolerанције, што јој корен сиже далеко у давнину.

И ово Шекспирово дело одликује се духовитом дикцијом, пуном ђенијалних сентенција и антитеза, живошћу, градуацијом и кошћентричношћу радње. Сломив укочене окове класичне драме: јединство времена и места, Шекспиров ђеније научивао се у потпуној мери слободе, да нам у једном те истом комаду изнесе пред очи цели калепдоскоп сценичких промена, и временских интервала, што све покрећу радњу напред правом драматском електриком, како вели француз Легуве — као да итујемо: брзим возом, к сталној цели. Са самим расплетом тако смо задовољни, да и не опажамо, да нам се намеће питање: јели се Џесика, (г. Буришићева) понела као кћи према оцу. Ми смо задовољни, кад видимо, да место племенитога Антонија

страда одвратни Шајлок, те тако у тој победи племенитости иад осветљивошћу осећамо процес катарзе, којом се умирује наш страх и сајање за племенитим Антонијем.

Нашим глумцима није „Млетачки трговац“ на нашој позорници првина. То се види и по том, што је приказ био, уз незнатне, ситне недостатке: изврстан.

Шајлок је једна од најуснелијих улога Ружићевих. И маска и израз ока и лица и глас и сваки крет био је на Ружићу и овај пут на свом месту. Исто тако је и Антонијо г. Лукића улога добро изведена од почетка до краја. Нема приговора није Басанију г. Спасића, нарочито, када му је изговор јасан и гласан, и када није пребрз у декламацији.

Порција гђе Лукићке промишљено и отмено је приказана, али Нериса гђе Ј. Весићеве није ради брзине и нејасности изговора била увек публици разумљива, као што смо и једва ишта могли разумети од краткога говора Порцијиног пажа (Д. Весићева). Један од главних услова за добро приказивање јест: разумљив, јасан, гласан говор.

Приказ „Млетачкога трговца“, нарочито у главним улогама, на нашој позорници спада свакако у најизвеџбаније и најбоље представе у досада приказаном делу нашег репертоара.

Ј. Хр.

(Последњи тренутци пок. Милорада II. Шапчанина.) „Вечерње новости“, корећи све оне, који су по дужности својој позвани били, да говоре посмртни говор при погребу Милорада II. Шапчанина, доносе о последњим му тренутцима ову белешку:

„Који је год познавао покојника, могао је видети у њему једног скроз религиозног хришћанина Србина, идеално религиозног. Поред тога, што је најтачније вршио своје хришћанске дужности према цркви, као редован посетилац Божје службе, он је необично волео лепо црквено певање, што је посведочио и љубављу према Црквеном певачком друштву: „Корнелије Станковић“, које је својим одиста лепим певањем заслуживало ту љубав покојникову. Он је као небогослов био добар богослов, црквени човек из најдубљег уверења. За то му је и поверијано чланство у комисијама за израду закона о црквеним властима. И његови лепи говори у разним приликама и његови многостручни списи, загрејани су љубављу према Богу, правом побожношћу. Такав је био и у породици и у јавном животу. Никога није мрзио, никоме се није светио, сва-

коме је увреде праштао. У истини хришћанин! Такав је и до смрти остао.

Допустите да једном сличицом то потврдим.

Дошао је брат покојников, свештеник Ђорђе Поповић, да болесног брата обиђе, ког је већ савладао био летаргичан сан. Кад брат ступи у собу, он отвори очи, махну руком брату, да приђе ближе.

— „Читај ми молитву“ — прошапута.

Брат метну епитрахију, отвори књигу и меланхоличним гласом тихо чита молитву. Кад је почeo да чита „ектенију“, покојник управи поглед на сина Саву, који онде стајаше, па му рече:

„Одговарај: Господи помилуј! Амин! Шта ћуткиш?“

По свршетку молитве покојник позове брата, те му руку пољуби, па затражи те и крајичак епитрахија пољуби. Одмах за тим поново заспа, да се више никад не пробуди.

Ето ово је свршетак једнога побожног хришћанског живота.

И не нађе се нико од свештеника, да о овом у ово доба ретком, просвећеном хришћанину на опелу проговори да се својој дужности и пред Богом и пред људима одужи!

Зашта жалосно!“

Ал' није то никако чудо! Та код нас Срба је обичај, да наше великане не уважавамо ни после смрти њихове, а за живота нити их ценимо, нити одајемо заслужну пошту њиховом раду. Ову нашу неблагодарност посведочио је, ето, и погреб пок. Шапчанина. Шапчанин је држао за непуних 6 година око неких 5 посмртних говора, нашим уваженим покојницима: Ј. Бошковићу, Т. Јовановићу и другима, а на његовом погребу, не нађе се ни један песник, да држи песнику посмртни говор; ни један књижевник, да ода заслужну хвалу књижевнику; ни један члан Академије да се оправди са умрлим чланом њеним; ни један члан Народног Позоришта, да у посмртној речи ода заслужену захвалност раднику на развитку и те гране уметности, и 13-тогодишњем управитељу Позоришта. и на послетку, не нађе се ни један човек од просвете, да се у посмртном говору оправди са великим трудбеником на просвети, као што је био пок. Шапчанин.

Зашта жалосно! Веома жалосно!

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У четак 3. (15.) марта: „Дојчин Петар.“ Драмски спев у 3 чина, од М. Савића. — Пре тога: „Партија Ипкета.“ Шаљива игра у 1 чину, превео Ф. Оберкнежевић.

У суботу 4. (16.) марта: „Краљевић Марко и Арапин.“ Историјска слика у 5 чинова, с певањем и играњем, написао В. Миљковић. (Представа за децу у 3½ састава после подне са значајно обалјеним ценама.)

Издаје управа срп. нар. позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

16. Представа. У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ. У претплати 13.

У Новоме Саду, у четвртак 2. (14.) марта 1895:

У Л Т И М О.

Шаљива игра у 5 чинова, од Густава Мозера, с немачког превео А. М.

Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Лебрехт Шлегл, трговачки са- ветник	— — — — —	Добриновић.	Хаз, племић	— — — — —	Тодосић.
Калорина, жена му	— — — — —	Д. Ружићка.	Бруно Брент, лечник	— — — — —	Марковић.
Тереза, кћи им	— — — — —	М. Марковићка.	Алберт Рихтер	— — — — —	Спасић.
Рајнхард Шлегл, професор	—	Лукић.	Шенеман, фактотум професора		
Павлина, жена му	— — — — —	Д. Васиљевићка.	Шлегла	— — — — —	Бакаловић.
Хедвига, кћи им	— — — — —	Ј. Веснићева.	Балдерка	— — — — —	К. Жикићка.
Ланге	— — — — —	Николић.	Бернхарди, књиговођа код Ле- брехта	— — — — —	Душановић.
			Август, слуга код Лебрехта	—	Степановић.

Збива се у великој вароши, у данашње време.

Војнички свирачки збор 70. варадинске пешачке пуковније свираће ове комаде: 1. „Ој, бандовци,“ попутница. — 2. Увод за оперету: „Звонце у дољи,“ од Мелузина. — 3. Секстет и финале из опере: „Lucia di Lammermoor,“ од Доницетија. — 4. „Природа се буди у пролеће,“ идила, од Баха. — „Wiener Frau'n, hold zu schau'n.“ Валцер, од Ј. Ф. Вагнера.

Улазне цене: Ложа у партеру: 6 фор. — Ложа у I. спрату: 5 фор. 50 нов. — Седиште у паркету у I. и II. реду: 1. фор. 20 нов. — Седиште у паркету: у III. IV. V. VI. реду: 1 фор. — Седиште од VII.—XII. реда 80 нов. — Седиште на балкону у I. реду: 1 фор. 20 нов. — Седиште на балкону у II. реду: 80 нов. — Седиште на балкону у III. IV. реду: 50, за ћаке 30 нов. — Седиште на галерији у I. реду: 40 нов. У II. реду 30 нов. — Стajaњe 40 нов. — Стajaњe на I. галерији: 30 нов. — на II. 20 нов.

Улазнице могу се добити у књижари Браће М. Поповића од 9—12 сахата пре подне и од 3—5 сахата после подне и после на каси.

Болују: Ј. Добриновићка, С. Бакаловићка, З. Ђуришићева.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$ свршетак у $10\frac{1}{2}$ сахата у вече.